

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR SI CULTUROLOGIE***

Cu titlu de manuscris

C.Z.U: 792.83:793.322(043.3)

VARNACOVA ELEONORA

**CREAREA SPECTACOLULUI COREGRAFIC *CARMEN*
PRIN INTERMEDIUL LIMBAJULUI DANSULUI SPORTIV**

REZUMATUL

tezei de doctor în arte

SPECIALITATEA 654.01 – ARTA TEATRALĂ, COREGRAFICĂ

Doctorat profesional

CHIȘINĂU, 2021

**Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale *Studiul Artelor și Culturologie*
a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice**

Conducător științific:

Guțu Zoia – doctor în pedagogie, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **Tîrțău Svetlana, președinte al Comisiei**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
2. **Guțu Zoia, conducător științific**, doctor în pedagogie, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
3. **Ghilaș Ana, referent oficial**, doctor în filologie, conferențiar universitar, Institutul Patrimoniului Cultural Moldova.
4. **Tipa Violeta, referent oficial**, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Institutul Patrimoniului Cultural Moldova.
5. **Caterev Irina, referent oficial**, doctor în studiul artelor și culturologie, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
6. **Dohotaru Maia, secretar al Comisiei**, doctor în pedagogie, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Om emerit.

Susținerea tezei va avea loc la **02.06.2022**, ora **14.00** în sala Senatului în cadrul ședinței Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat în studiul artelor de pe lângă Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, str. A.Mateevici 111, Republica Moldova).

Rezumatul lucrării și teza de doctorat pot fi consultate la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei (str. Academiei 5a, MD 2008, Chișinău); la biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (str. A.Mateevici 111, MD 2009, Chișinău) și pe paginile web a ANACEC (www.cnaa.md) și a AMTAP (<http://amtap.md/>).

Rezumatul a fost expediat la data _____2022.

Secretar al Comisiei:

Dohotaru Maia, doctor în pedagogie

Conducător științific:

Guțu Zoia, doctor în pedagogie, profesor universitar

Autor:

Varnacova Eleonora

© Varnacova Eleonora, 2021

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea cercetării. Nuvela *Carmen* de Prosper Mérimée și ulterior opera cu același nume de Georges Bizet au fost create în Franța secolului al XIX-lea. Până la sfârșitul secolului, *Carmen* devine una dintre cele mai populare opere. Intriga nuvelei *Carmen* până în prezent servește drept bază pentru multe lucrări din diferite direcții și genuri de artă, inclusiv pentru arta coregrafică. Succesul producțiilor este explicat prin semnificația lucrării, care ridică probleme universale și atemporale despre libertatea de alegere și relațiile de gen, despre rolul femeii în societate – probleme care sunt deosebit de importante în lumea modernă. *Carmen* este o sursă inepuizabilă pentru oamenii de artă, iar interpretarea acestei opere este o piatră de încercare și pentru genul coregrafic.

Pentru multe generații nuvela *Carmen* a remarcabilului scriitor francez Prosper Mérimée reprezintă chintesența pătrunderii artistice, filozofice și psihologice în adâncurile sufletului uman, misterul naturii feminine, demonstrează posibilitățile de realizare a acestei eterne intrigi pe scenele artistice din întreaga lume.

În lucrare sunt descrise posibilitățile de montare a spectacolului într-un act *Carmen* prin limbajul dansului sportiv. O analiză retrospectivă a spectacolelor de balet clasic *Carmen* a făcut posibilă aplicarea experienței predecesorilor în crearea spectacolelor coregrafice cu același nume, stabilind astfel o legătură cu arta coregrafică clasică și dezvăluind noi posibilități ale dansului sportiv. Dansul sportiv este o combinație a numeroaselor tradiții de dans din diferite popoare ale lumii.

În condițiile actuale de dezvoltare, dansul sportiv, făcând parte din artă și sport, reflectă tendințele actuale în evoluția artei coregrafice. Dansul sportiv capătă o orientare estetică din ce în ce mai pronunțată, extinzând posibilitățile artistice ale limbajului coregrafic. În baza canoanelor clasice, folosind improvizațiile, dezvoltând stilul și maniera personală a dansatorului, dansul sportiv poate deschide noi oportunități de dezvoltare coregrafică, inclusiv în ceea ce privește interpretarea temelor clasice.

Astfel, *actualitatea* temei de cercetare este determinată de tendințele de dezvoltare a dansului sportiv, corelarea acestora cu alte domenii ale artei coregrafice moderne, legătura dansului sportiv cu arta clasică, gimnastica și capacitatea lui de a reflecta diversitatea lumii înconjurătoare. Actualitatea este determinată și de nivelul insuficient de cercetare a problemei dezvoltării dansului sportiv în contextul evoluției artei coregrafice moderne, de necesitatea îmbunătățirii sistemului de pregătire atât a pedagogilor coregrafi, cât și a interpreților de dans sportiv.

Astfel, actualitatea studiului ne permite să identificăm următoarea contradicție: pe de o parte, există necesitatea dezvoltării dansului sportiv în cadrul relației dintre diferitele tipuri de artă coregrafică, inclusiv baletul, bazat pe subiecte clasice, și, pe de altă parte, folosirea insuficientă a posibilităților dansului sportiv în această direcție.

Problema cercetării constă în utilizarea artistică a subiectului *Carmen* în realizarea unui spectacol coregrafic prin intermediul dansului sportiv.

Obiectul cercetării este procesul de realizare și punere în scenă a spectacolului coregrafic *Carmen* prin mijloacele dansului sportiv.

Scopul studiului: fundamentarea artistică și punerea în scenă a spectacolului coregrafic *Carmen* prin mijloacele dansului sportiv.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza evoluției producțiilor coregrafice *Carmen* în literatura de specialitate.
2. Analiza imaginii lui Carmen în coregrafia modernă.
3. Elaborarea dramaturgiei spectacolului coregrafic *Carmen*.
4. Elaborarea scenariului și punerea în scenă a spectacolului coregrafic *Carmen* prin mijloacele dansului sportiv.

Ipoteza cercetării: o reprezentație coregrafică a baletului *Carmen*, realizată prin intermediul dansului sportiv, poate îndeplini cerințele artei coregrafice dacă: (1) se va ține cont de experiența montării nuvelei *Carmen* în arta baletului; (2) se va folosi principiul interacțiunii între diferite tipuri de artă coregrafică; (3) se va fi folosit și îmbogățit potențialul dansului sportiv în cadrul realizării spectacolului coregrafic *Carmen*.

În calitate de **material pentru studiul analitic** al diverselor interpretări ale rolului lui Carmen au servit înregistrările video ale numeroaselor spectacole coregrafice, filme și opere de artă plastică consacrate lui Carmen, precum și surse literare: nuvela lui Prosper Mérimée, poezia lui T. Gauthier în diverse traduceri, poeziile lui Federico Garcia Lorca, textele poezilor *Epocii de argint*: A Blok, M. Tsvetaeva, B. Pasternak, Igor Severyanin, S. Parnok, V. Khodasevich și alții.

Baza metodologica. Analiza teoretică și metoda sincronico-diacronică au făcut posibilă studierea amplă a prezentărilor artistice în diverse producții ale *Carmen* în contextul transformărilor culturale și istorice, a schimbărilor în înțelegerea și interpretarea sensului artistic al operei – caracterelor, conflictelor și ideilor. Metoda evaluării expertizate, metoda comparativă și a sintezei ne-au permis să urmărim evoluția imaginii lui *Carmen* în diverse versiuni artistice. Metoda artistică a fost folosită în realizarea spectacolului coregrafic *Carmen* (dramaturgia, scenariul, coregrafia).

Baza artistică a studiului. În studiul nostru ne-am bazat pe lucrările unor autori cunoscuți din domeniul teoriei artei coregrafice: V. Vanslov, V. Gaevsky, V. Krasovskaya, G. Dobrovolskaya, Yu. Slonimsky, I. Sollertinsky. În procesul de elaborare a spectacolului coregrafic (determinarea dramaturgiei spectacolului coregrafic, elaborarea scenariului pentru o producție nouă, crearea imaginilor interpreților) au fost studiate lucrările unor regizori de teatru, coregrafi și profesori celebri, precum K. Stanislavsky, V. Cehov, P. Brook, R. Zakharov, F. Lopukhov, G. Bogdanov, V. Nikitin, R. Zaripov, E. Valyaeva și alții.

Noutatea și originalitatea artistică a cercetării sunt determinate de următoarele prevederi:

1. Pentru prima dată spectacolul coregrafic *Carmen* realizat prin intermediul dansului sportiv a devenit obiectul unui studiu special.
2. Au fost stabilite, în plan retrospectiv, tendințele de interpretare artistică a imaginii lui *Carmen* în diverse producții coregrafice.
3. Au fost elaborate conceptul, dramaturgia și scenariul spectacolului coregrafic *Carmen* prin mijloacele dansului sportiv, bazat pe principiile istorismului, relației dintre diferitele tipuri de artă coregrafică; corelației între specificul imaginii lui *Carmen* și limbajul dansului sportiv.
4. Pentru prima dată a fost pus în scenă un spectacol coregrafic *Carmen* de valoare artistică realizat prin intermediul dansului sportiv.

Problemă științifică și artistică soluționată. Lucrarea rezolvă problema montării artistice a spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv.

Semnificația teoretică și artistică a studiului este determinată de:

1. A fost dezvoltată teoria artei coregrafice prin fundamentarea artistică a spectacolului *Carmen*, realizat prin intermediul dansului sportiv.
2. A fost prezentată o analiză teoretică și artistică a diferitor producții coregrafice în plan retrospectiv și contemporan.
3. A fost elaborat un sistem de principii pentru dezvoltarea abordărilor de montare a unei reprezentări coregrafice *Carmen* prin intermediul dansului sportiv.
4. A fost fundamentat conceptul spectacolului coregrafic *Carmen* realizat prin dans sportiv.
5. Rezultatele studiului vor contribui la dezvoltarea unei noi direcții în coregrafie – coregrafia sportivă.
6. Rezultatele studiului vor deschide noi oportunități și direcții în dezvoltarea dansului sportiv, inclusiv în cadrul montării altor producții clasice.

Valoarea aplicativă și artistică a studiului este determinată de posibilitatea de prezentare a spectacolului coregrafic *Carmen* pe diverse scene, precum și de utilizarea materialelor de cercetare atât în cadrul orelor de curs consacrate dansului sportiv modern la toate nivelurile de educație coregrafică din Republica Moldova, cât și de către conducătorii de cercuri, antrenorii de cluburi sportive etc.

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a realizat în cadrul discuțiilor științifice la ședințele comisiei de coordonare din cadrul școlii doctorale și în cadrul discursurilor la conferințele științifice ale AMTAP (2016-2020), precum și prin publicarea articolelor care reflectă principalele idei ale disertației. Teza a fost discutată în ședința Biroului Școlii Doctorale a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din 2021 și recomandată pentru susținere.

Publicații pe tema disertației: Autorul a publicat opt lucrări în reviste științifice de specialitate din Republica Moldova.

Structura cercetării: Teza include Introducerea, două capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia (141 de surse), 70 de pagini de text de bază, 2 tabele și 4 anexe.

Cuvinte-cheie: spectacol coregrafic, artă coregrafică, coregrafie, dans, dans clasic, dans sportiv, dramaturgie, scenariu, nuvela *Carmen*.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** sunt fundamentate actualitatea, alegerea obiectului de cercetare, sunt determinate scopul și obiectivele studiului, gradul de noutate științifică și semnificația practică a studiului, sunt prezentate fundamentele metodologice și artistice ale studiului.

Primul capitol „Evoluția interpretării nuvelei *Carmen* de Prosper Mérimée în coregrafie și diverse genuri de artă” este constituit din trei paragrafe axate pe analiza diferitor producții scenice ale nuvelei *Carmen*, analiza imaginii lui *Carmen* în coregrafie și în alte genuri de artă.

În **paragraful 1.1. „Analiza retrospectivă a producțiilor scenice *Carmen*”** sunt descrise premisele istorice, culturale și literare ale apariției imaginii lui *Carmen*, create de renumitul scriitor francez Prosper Mérimée. Celebra nuvelă *Carmen* a fost publicată mai întâi în ziarul *Revue des Deux Mondes*, iar apoi, în 1846, în colecția autorului, înscriindu-se pentru totdeauna în lista operelor de cultură universală. Adresarea la subiectele eterne ale literaturii și artei este un fenomen de amploare, o sursă inepuizabilă pentru arta mondială. Scriitorii, poeții, compozitorii și pictorii completează cu noi caracteristici imaginile deja existente, modificându-le. Esența imaginii eterne rămâne, totuși, neschimbată. Eroina *Carmen* din nuvela cu același nume de Prosper Mérimée a dat naștere operei lui Georges Bizet, precum și ciclurilor de poezii

scrise de poezii A. Blok, M. Tsvetaeva, Garcia Lorca și alte opere de artă din întreaga lume [6].

Povestea lui *Carmen* își găsește continuarea prin noi interpretări în diferite genuri de artă. Misterul ei constă într-un arhetip feminin uimitor, care combină trăsăturile unei femei seducătoare, manipuloare, care își folosește energia sexuală și senzuală în scopuri egoiste și, în același timp, întruchipează frumusețe și atractivitate exterioară, inteligență înaltă și cinism, imensă putere liuntrică și dragoste de libertate, combinate cu dorința de a supune oamenii, indiferent de sentimentele lor. În această femeie puterea uimitoare a pământului coexistă cu pesimismul și încrederea în soartă. Și acesta este misterul lui *Carmen*, care combină magic dorința de fericire umană și haosul distructiv care o însoțește.

Povestea vieții și morții lui *Carmen*, persoanei iubitoare de libertate și pasionate, a servit drept sursă de inspirație pentru mulți coregrafi. La Madrid, în 1845, marele coregraf Marius Petipa a pus în scenă baletul *Carmen și toreadorul* bazat pe intriga nuvelei lui Mérimée. Spectacolul nu a câștigat recunoașterea publicului, care considera dansul o artă lipsită de subiect [1].

Carmen a fost montată în mod repetat pe scena de balet, iar majoritatea criticilor au remarcat că cea mai bună Carmen în pointe a fost Maya Plisetskaya. Aranjamentul muzicii lui Bizet a fost realizat de compozitorul Rodion Shchedrin, montarea aparține coregrafului cubanez Alberto Alonso.

Combinarea dansului clasic și a dansului flamenco, ca stil nou în realizarea imaginii lui Carmen, este prezentată în lucrările lui Antonio Gades [8] și Rafael Aguilar.

Realizarea lui Antonio Gades a devenit o nouă etapă în dezvăluirea imaginii femeii fatale în baza operelor din folclor. Spectacolele de balet dedicate imaginii lui *Carmen* s-au creat în special pe coregrafia clasică. Pentru prima dată, încercările de a face schimbări în baletul clasic au fost întreprinse de Antonio Gades, care nu numai că i-a dat dansului popular o interpretare clasică, dar l-a transformat, prin îmbinarea elementelor tehnice ale baletului clasic și dansului flamenco, într-un mijloc expresiv. Inspirat de imaginea lui *Carmen*, Gades a creat un spectacol în care a transformat dansul flamenco într-o reprezentare teatrală, modificându-l într-o alternativă coregrafică a dansului clasic.

Carmen a devenit un personaj atemporal. De la apariție, imaginea ei a atras în mod repetat atenția coregrafilor care încearcă, în montările lor, să prezinte eroina într-un mod nou, să dezvăluie trăsăturile inedite ale personajului și să interpreteze povestea femeii fatale în mod diferit.

Paragraful 1.2. „Particularitățile imaginii lui *Carmen* în coregrafia secolului XXI” este dedicat analizei imaginii lui *Carmen* din diferite perspective.

În baza abordării clasice a imaginii femeii fatale, îmbinarea coregrafiei de balet cu noile stiluri de artă modernă și flamenco a demonstrat o nouă viziune și curaj în interpretarea și montarea spectacolelor de balet contemporan. Combinarea genurilor de artă, regruparea personajelor, schimbarea liniei de subiect, apariția trăsăturilor noi în caracterul personajelor, eliminarea stereotipurilor, crearea unei noi arte moderne au fost realizate în două dintre cele mai strălucitoare baleturi: *Carmen.TV* de Radu Poklitaru și *Carmen* de Dada Masilo.

Tendențele moderne s-au manifestat în montarea baletului *Carmen* de către celebrul coregraf Radu Poklitaru. Regizorul inedit, promotorul dansului modern și a regiei de balet progresive își creează propria interpretare a intrigii iconice - *Carmen.TV*. Premiera baletului a avut loc pe 25 octombrie 2006 la *Teatrul KIEV MODERN-BALET* [9].

Faimoasa poveste a unei țigance primește o nouă dezvoltare datorită coregrafiei acestui coregraf remarcabil, subliniindu-i individualitatea, creativitatea și libertatea de exprimare. Potrivit lui O.M. Vinogradov, Poklitaru prezintă „o coregrafie semantică foarte interesantă... Are de toate: atât dramaturgie, cât și intonație, și este originală prin plasticitatea sa...” [9].

Dada Masilo aduce în fața publicului combinarea stilului african și a dansului clasic. Tânăra dansatoare și coregrafă cu renume mondial din Johannesburg, împreună cu centrul de dans sud-african *The Dance Factory*, a propus versiunea sa originală a spectacolului de dans *Carmen*, premiera căruia a avut loc în toamna anului 2010. A fost prezentată o nouă viziune a celebrei eroine într-o coregrafie unică. Subversând canoanele teatrale și coregrafice cunoscute, Dada Masilo a combinat coregrafia clasică, flamenco cu dansul modern, completându-le cu estetica străzii și cultura africană [2].

Tendențele mondiale contemporane în montările legendarei *Carmen*, noile viziuni și interpretări au fost prezentate de *Ballet HISPANICO in spectacolul Hispanico Club Havana and CARMEN maquia*, regizat de Gustavo Ramiras Sansano.

O altă interpretare remarcabilă a fost baletul *Carmen* al regizorului spaniol din Catalonia Calixto Bieito, premiera căruia a avut loc în februarie 2021 la Opera din Viena în regim online. Revizuire și regândind opera lui Bizet, regizorul o prezintă pe *Carmen* nu ca pe un personaj-clîșeu al unei femei fatale din fanteziile bărbaților, nu ca pe un simbol al emancipării, ci ca pe o individualitate.

Analizând montările opera *Carmen*, nu poate fi trecută cu vederea istoria Teatrului Național de Operă și Balet din Republica Moldova. Prima montare a operei *Carmen* în Moldova a avut loc la Chișinău (regizor principal G. Ghelovani, dirijor I. Alterman, coregraf Semyon Drecin) la 18 februarie 1961. Premiera unei versiuni noi, actualizate, a fost prezentată pe 17 august 2000 de regizorul M. Timofti, coregraful A. Litvinov, dirijor-șef N. Dohotaru. Existând

de mai bine de o jumătate de secol în diferite ediții de scenă, versiunea rămâne în repertoriul teatrului până în zilele noastre.

Premiera din 1971 a baletului *Carmen Suite* de R. Șcedrin al coreografului bulgar Paulina Ivanova de pe scena Teatrului Național de Operă și Balet a scos în evidență măiestria balerinei Galina Melentyeva. Arta coregrafică din Moldova își continuă tradițiile. În baza baletului clasic mondial, școala moldovenească și-a dezvoltat propria școală națională. În 2001, Radu Poklitaru a pus în scenă baletul într-un act *Carmen*, bazat pe fanteziile muzicale ale operei lui J. Bizet. Rolurile principale au fost interpretate de A. Litvinov, Anatoly Ustimov și Ekaterina Ustimova.

Abordarea analitică a făcut posibilă descrierea trăsăturilor caracteristice inerente ale personajelor sursei originale și a versiunilor acesteia în genurile de operă și balet, împletirea unor relații complexe între personaje, precum și determinarea metodelor și mijloacelor de transfer a viziunii proprii a coreografului în redarea coliziunilor în noua interpretare pe care o creează.

În **paragraful 1.3. „Carmen în diverse opere de artă”** este prezentată imaginea lui Carmen în poezia rusă și universală, în cinematografie, în artele plastice.

La începutul secolului al XX-lea, tema lui *Carmen* intră în poezia rusă. Chipul unei țigance pasionate atrage poeți cunoscuți precum Alexandr Blok, Marina Tsvetaeva, Igor Severyanin, Vladislav Khodasevich, Sasha Chiorny, Vadim Andreev etc. [3].

Carmen nu și-a pierdut niciodată atracția în lumea poeziei. Ea apare în lucrările lui Yunna Moritz, Andrey Dementiev, Alexandr Mezhirov, Tatyana Smertina și alții [3].

Și cinematografia s-a orientat, încă de la început, către acest tip de femei fatale. Începând cu epoca filmelor mute, interesul pentru imaginea lui *Carmen* a atras mulți regizori celebri. Marele actor Charlie Chaplin realizează un film-parodie care combină elemente de tragicomedie. Adaptarea cinematografică a lui *Carmen* de regizori spanioli, francezi, italieni și alți regizori continuă tema iubirii și libertății de alegere, reactualizând-o și completând-o, dezvoltând într-un mod nou esența tragediei pasiunilor umane.

Prezentarea lui *Carmen* în pictură s-a manifestat într-o varietate de stiluri, direcții și tendințe. Mulți pictori au apelat la imaginea unei țigance, înfățișând-o, în special, în tonalități de negru și roșu. Acestea erau schițe de costume pentru spectacolele de operă și balet, portrete de balerine și dive de operă care au interpretat rolurile principale în spectacole. Marii maeștri ai pensulei au immortalizat chipul lui *Carmen*: Henri-Lucien Doucet - *Carmen*; E. Manet - *Emilia Ambre în rolul lui Carmen*; M. Vrubel - *Tatyana Lyubatovich în rolul lui Carmen*; A.Ya. Golovin – *Portretul M.N. Kuznetsova-Benois în rolul lui Carmen*; John Byam Liston Shaw - *Carmen*; Pablo Picasso - *Conchita Supervia în rolul lui Carmen*. Salvador Dali, Richard Jack, A. Benois, R. Olbinski, M. Chagall, T. Bruni, P. Skotar au lăsat în urmă lucrări minunate inspirate

din personajele nuvelei lui Mérimée.

Analiza interpretărilor scenice contemporane și interpretărilor anterioare ale nuvelei lui Prosper Mérimée a făcut posibilă elaborarea propriului proiect de punere în scenă a baletului *Carmen* în baza elementelor esențiale ale coregrafiei sportive moderne. Acest lucru a permis formularea principiilor demersului autorului în realizarea spectacolului coregrafic *Carmen*, realizat prin intermediul dansului sportiv:

1. Dezvoltarea unei interpretări coregrafice originale, bazate pe subiectul clasic;
2. Utilizarea caracteristicilor tehnice ale coregrafiei sportive în crearea imaginilor, caracteristicilor eroilor;
3. Folosirea posibilităților de creare a unui spectacol prin mijloacele coregrafiei sportive bazate pe exemple clasice, ținând cont de tendințele actuale în arta dansului sportiv;
4. Popularizarea subiectului atemporal *Carmen* prin intermediul coregrafiei sportive moderne, ținând cont de interesul publicului tânăr față de problemele relațiilor interumane.

În al doilea capitol „Noi posibilități de realizare a baletului *Carmen* în coregrafia modernă” sunt prezentate dramaturgia și scenariul spectacolului coregrafic *Carmen*.

În paragraful 2.1. „Dramaturgia spectacolului coregrafic *Carmen*” este definit conceptul „dramaturgia spectacolului coregrafic”, este prezentată structura spectacolului coregrafic, principiile artistice și ideile principale ale conținutului coregrafic ale spectacolului *Carmen*.

În opinia noastră, dramaturgia unui spectacol coregrafic reprezintă baza intrigii și construcția acțiunii, care include două componente: componenta verticală și cea orizontală.

Componenta verticală a dramaturgiei unui spectacol coregrafic include sinteza a trei arte: literatura (nuvela *Carmen*), muzica (Georges Bizet și Rodion Shchedrin) și coregrafia (mijloacele dansului sportiv).

Componenta orizontală a dramaturgiei este o construcție din cinci etape: (1) expunerea, adică preistoria intrigii; (2) intriga - începutul intrigii; (3) dezvoltarea acțiunii; (4) punctul culminant - cel mai înalt punct al dezvoltării intrigii; (5) deznodământul care încheie intriga.

Elementele de mai sus ale dramaturgiei sunt într-o relație de interdependență. „Fiecare element ulterior reiese organic din precedentul, completează și dezvoltă tabloul semnificativ al operei coregrafice. Nu întâmplător elementele date sunt numite și legi ale dramaturgiei” [4].

În elaborarea dramaturgiei noului spectacol *Carmen*, sarcina centrală a constat în dezvoltarea liniei principale de dezvoltare a intrigii, în descoperirea noilor oportunități de creare

a imaginii lui *Carmen* și a altor personaje, folosind mijloacele expresive ale coregrafiei sportive moderne.

Dansul sportiv este un gen de artă în care imaginile artistice sunt create prin mișcări plastice și schimbarea ritmică distinctă și continuă a mișcărilor expresive ale corpului uman cu includerea de elemente sportive și acrobatice [7].

În procesul elaborării dramaturgiei unui nou spectacol *Carmen*, sarcina centrală a constat în dezvăluirea liniei esențiale de subiect a operei clasice prin intermediul coregrafiei sportive, în baza tehnicilor din programele latino-americane și europene, respectând următoarele principii: structura dramatică a spectacolului; legătura dintre muzică și coregrafie; interacțiunea dramatică a muzicii și coregrafiei; construcția și dezvoltarea logică a subiectului; interacțiunea dintre diferitele tipuri de artă coregrafică; crearea unei imagini artistice prin intermediul dansului sportiv; crearea coregrafică a personajelor piesei; corelații, relații, specificul și limbajul dansului sportiv; unitatea între formă și conținut.

Conceptualizarea conținutului coregrafic al spectacolului coregrafic *Carmen* s-a bazat pe utilizarea elementelor selectate și a figurilor specifice ale dansului sportiv, precum și pe: complicarea și diversificarea compozițiilor de dans prin includerea de noi variante ale figurilor principale; utilizarea unei varietăți de suporturi, poziții și posturi; interpretarea principalelor figuri prin conexiuni nestandarde ale mișcărilor corpului și a mâinilor; includerea elementelor originale, ritmurilor sincopate, schimbarea materialului muzical; creșterea vitezei și dinamismului dansului; utilizarea abilităților artistice, elementelor de spectacol pentru a intensifica percepția emoțională.

Pentru completarea conținutului coregrafic, în subiect au fost incluse combinații nou create bazate pe figuri de bază, care au diversificat și complicat coregrafia spectacolului. Combinațiile de dans au fost selectate în funcție de materialul muzical și de trăsăturile caracteristice ale personajelor. Interpretarea unor mișcări specifice, a unei varietăți de ridicări a partenerii specifice baletului și gimnasticii, poziții și ipostaze pentru a sublinia punctele culminante. Deoarece materialul muzical a rămas neschimbat, la interpretarea figurilor principale a fost necesară includerea unor combinații nestandarde ale mișcării corpului și mâinilor, includerea elementelor originale, ritmurilor sincopate, sporirea vitezei, dinamismului sau încetinirea dansul. În baza muzicii clasice din opera lui G. Bizet și din *Carmen Suita* de R. Shchedrin, a fost creată o coloană sonoră muzicală pentru o nouă reprezentare coregrafică, în care schimbarea materialului muzical a variat în funcție de linia de subiect și de caracteristicile personajelor.

Dramaturgia spectacolului a fost creată ținând cont de toate elementele constitutive de

mai sus: baza literară, muzică, coregrafie variată, abilități artistice, inclusiv pantomima, scenografia etc.

Paragraful 2.2. „Scenariul spectacolului coregrafic *Carmen* realizat prin dans sportiv” este dedicat argumentării diferitor abordări și etape ale elaborării scenariului și montării spectacolului coregrafic *Carmen*.

Scenariul este baza literară a unui spectacol coregrafic. *Libretul* este o prezentare literară a liniei de subiect a spectacolului coregrafic *Carmen*.

Elemente convenționale ale producției scenice a spectacolului coregrafic *Carmen*:

Tema *Carmen* – tragedia unui caracter puternic în duelul dragostei și morții.

Ideea: afirmarea dreptului omului la libertate, sentimente și iubire.

Noutatea și actualitatea materialului ales pentru producție: posibilitatea creării unei noi versiuni coregrafice a piesei *Carmen* bazate pe nuvela lui P. Mérimée, opera lui J. Bizet și baletul *Carmen Suite* de R. Shchedrin prin intermediul dansului sportiv; prezentarea intrigii, imaginilor și caracterelor personajelor prin mișcările și mijloacele expresive, plastice ale dansului sportiv.

La elaborarea planului de scenariu al spectacolului, atenția centrală a fost îndreptată spre îmbinarea coregrafiei cu materialul muzical. Sarcina principală a fost crearea unei coregrafii bazate pe mișcările de bază ale dansului sportiv, capabile să exprime intriga fără a schimba stilul muzical al operei clasice.

Tabelul 2.1. Planul-scenariu al spectacolului coregrafic bazat pe nuvela lui Prosper Mérimée și opera *Carmen* de Georges Bizet

Structura dramatică	Conținutul scenelor
Expunerea	<p>Scena 1. Cortina se deschide.</p> <p>Sevilla. Dimineata devreme. Sunete de clopote. Orașul se trezește. O întâlnire matinală între Mikaela și José. Tandrețea și dragostea îi însoțeste. Spunându-și la revedere pentru o clipă, ei nu știu că își iau rămas-bun pentru totdeauna.</p> <p>Ferestrele se deschid. Totul se trezește. Oamenii ies în stradă. Piața devine aglomerată. Piața este plină de orășeni. Soldații merg pe stradă la muncă. În piață domină o atmosferă de bunăstare generală.</p>

<p>Intriga</p>	<p>Sunetul unui clopot rupe liniștea și calmul. Orașul s-a trezit.</p> <p>Fetele se grăbesc vesele la muncă, la fabrica de țigări. Printre ele se numără și <i>Carmen</i>. Bărbații sunt fascinați de frumusețea ei, dar ea este interesată de José. Întâlnirea cu el îi trezește pasiunea. Flirtul ușor se termină brusc, <i>Carmen</i> aruncă floarea și fuge.</p> <p>O schimbare bruscă a muzicii prezice o nenorocire. Liniștea este încălcată pe <i>Carmen</i>, care declanșează o ceartă.</p> <p>Muncitoarele fabricii sunt îngrozite de ceea ce se întâmplă. Izbucnește o bătaie. Fetele rivale se atacă una pe alta. Lupta se încheie cu un final tragic. <i>Carmen</i> câștigă. Toată lumea e în stare de șoc de finalul neașteptat, blestemând-o pe <i>Carmen</i>. Soldații o înconjoară pe <i>Carmen</i> și José o arestează. El trebuie s-o ducă la închisoare pe vinovata de ceartă. <i>Carmen</i> îi promite lui José dragostea ei, dacă o ajută să scape. Incapabil să reziste, José se supune. Vraja țigăncii este atotputernică. Pe drum, <i>Carmen</i>, flirtând cu José, fuge... José este arestat. Explicațiile nu-l salvează. Stând în închisoare, își amintește de <i>Carmen</i>. Apariția neașteptată a țigăncii îi dă putere și ei fug împreună.</p>
<p>Dezvoltarea acțiunii</p>	<p>Scena 2.</p> <p>Seara. Orașeni, ofițeri, soldați merg la cârciumă, unde oamenii se distrează și se odihnesc. Peste tot e zgomot, distracție. Pe masa barului apare <i>Carmen</i>. Toată lumea este bucuroasă să o vadă. Bărbații o coboară de pe masă. Dansând, ea flirtează cu toată lumea, toți își ridică paharele în cinstea ei. Ea este regina dorită de toți.</p> <p>Distracția este întreruptă de apariția toreadorului Escamillo. Gloria și dragostea oamenilor l-au ridicat deasupra celorlalți. Este înconjurat de cele mai frumoase fete. În mulțime, o observă pe <i>Carmen</i>. Dar mândria Toreadorului este mai presus de toate. Iese din tavernă cu mulțimea.</p> <p>Țiganca așteaptă sosirea lui José. Soldatul apare și o urmărește. În sfârșit sunt singuri. <i>Carmen</i> îl seduce pe José. Întâlnirea cu iubita sa este întreruptă de apariția neașteptată a lui Zuniga, superiorul lui José, care, la fel, speră la favorurile din partea <i>Carmencitei</i>. Dar văzându-l pe soldatul fugar, își scoate sabia. Lupta se termină tragic. José și <i>Carmen</i> pleacă împreună.</p>

	<p>Scena 3.</p> <p>Tabăra contrabandiștilor. Vin pe furiș în tabără, aducând saci cu bunuri furate. Pe neașteptate apar soldații. Are loc o încăierare între soldați și contrabandiști. Contrabandiștii sunt arestați.</p> <p>Seara. Țigăncile ghicesc. O ghicitoare îi prezice unei fete un mire tânăr și frumos, altei – unul bătrân, dar foarte bogat. Ce îi prezice soarta lui <i>Carmen</i>? Dragostea lui <i>Carmen</i> pentru José a trecut. Alegerea dintre José și Escamillo este dureroasă pentru ea. Ghicitul nu-i aduce vești bune. Cărțile îi prezic moartea.... Dar asta nu o oprește. Se grăbește la chemarea lui Escamillo, José îi blochează drumul. Dar <i>Carmen</i> nu poate fi oprită, părăsește tabăra. Cortina.</p>
<p>Punctul culminant și deznodământul</p>	<p>Scena 4.</p> <p>Zi însorită. Piața din Sevilla este plină de lume. Oamenii îi întâmpină pe toreadorul Escamillo și pe <i>Carmen</i>. Sunt împreună și par să fie fericiți. Lupta este dedicată lui <i>Carmen</i>. Însă toreadorul, îmbătat de faima sa, este din ce în ce mai fascinat de tinerele frumoase. În arenă începe spectacolul. Corida se termină, oamenii îl cinstesc pe Escamillo, care este îmbătat de faimă și o părăsește pe <i>Carmen</i>.</p> <p>Apare José. O oprește pe <i>Carmen</i> și o roagă pentru ultima oară să fie cu el. Dar țiganca este de neconvins. „M-am născut liberă, voi muri liberă.”</p> <p>Ultimul duet de adio al eroilor. José o ucide pe <i>Carmen</i>. Lumina se stinge.</p>

După scrierea libretului și a planului de scenariu, începe următoarea etapă - montarea, repetițiile și prezentarea spectacolului..

Paragraful 2.3. „Montarea spectacolului coregrafic *Carmen*” descrie procesul de creare a etapelor spectacolului coregrafic.

La prima etapă, după conceptualizarea ideii, a început studiul lucrărilor dedicate imaginii lui *Carmen*. A fost revizuită o informație vastă din diverse surse. Au fost studiate materiale de arhivă, documente istorice, lucrări de pictură, sculptură și literatură. În continuare această informație a fost analizată, procesată și sintetizată cu scopul creării unui plan compozițional – a unui scenariu pentru montarea spectacolului coregrafic *Carmen*.

La etapa a doua, în baza materialelor studiate, s-a lucrat la crearea compoziției, care include elaborarea regizorală a intrigii și selectarea liniei muzicale pentru spectacolul coregrafic.

Următoarea etapă, a treia, este montarea. Regizorul le-a prezentat interpreților muzica

și conținutul spectacolului, a descris epoca, tema, ideea și personajelor principale, caracterul și comportamentul acestora, motivul acțiunilor lor în diverse situații. În plan compozițional s-a descris modalitatea de soluționare a temei, ideilor și caracteristicile tuturor personajelor. Împărțind activitățile în fragmente, a fost determinat, în cel mai mic detaliu, scopul principal al fiecărui interpret. În baza materialului muzical s-au conturat mise en scenele, s-au învățat mișcărilor, au fost puse în scenă anumite fragmente din spectacol, în primul rând piesele solo, duetele și scenele de masă, de grup.

La etapa a patra s-au organizat repetițiile: au fost montate și îmbunătățite partidele solo din balet și scenele de masă, în corespundere cu cerințele dramaturgiei. Repetițiile s-au încheiat cu o repetiție generală pentru a verifica derularea acțiunilor și intrarea artiștilor în scenă, precum și pentru a verifica rezistența fizică și respirația interpreților. Pe lângă acestea, a fost realizată și etapa analitică - dezvăluirea imaginilor și caracterelor eroilor [5].

Spectacolul coregrafic este prezentat sub forma unei înregistrări video în aplicația **youtube**: <https://www.youtube.com/watch?v=GV81uE0NW8w>.

Materialul de cercetare prezentat a demonstrat atât structura verticală a spectacolului coregrafic ca sinteză a trei arte: literatura, muzica și coregrafia, unde coregrafiei îi revine locul principal, cât și structura sa dramatică orizontală, care este o construcție complexă formată din mai multe etape.

Conceptul regizorului piesei *Carmen*, bazat pe problema iubirii și morții, unei tragedii cu un caracter puternic, a dreptului persoanei la libertate, sentimente vii, a arătat posibilitatea de utilizare a mijloacelor dansului sportiv în impactul emoțional și estetic asupra publicului de azi.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Dezvoltând conceptul de spectacol coregrafic prin mijloacele dansului sportiv, bazat pe canoanele clasice, putem trage următoarele concluzii:

1. O analiză retrospectivă a artei mondiale, în principal a spectacolelor de balet clasic, permite transferul experienței dobândite către dansul sportiv, dezvăluind potențialul său de dezvoltare și avansare la etapa actuală.
2. Legătura dansului sportiv cu alte genuri de artă capătă noi oportunități în crearea unor spectacole artistice originale bazate pe coregrafia sportivă.
3. În elaborarea conceptului și dramaturgiei noului spectacol coregrafic pe principiul interacțiunii dansului sportiv cu alte genuri de artă coregrafică, s-a pus accentul pe utilizarea maximă a limbajului coregrafic în dezvăluirea imaginii lui *Carmen* și crearea unui context estetic.

4. Lucrarea dezvăluie potențialul coregrafiei sportive pentru implementarea unor idei noi și dezvoltarea acesteia în viitor ca formă de artă nouă.
5. În procesul de lucru asupra spectacolului, la coregrafie s-a ținut cont de experiența anterioară a montărilor baletului *Carmen*, s-a aplicat principiul interacțiunii diverselor genuri de artă coregrafică și s-a realizat o pregătire specială a interpreților principali.
6. Experiența unică a punerii în scenă a spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv dă un nou impuls dezvoltării conceptelor originale.

RECOMANDĂRI:

1. A continua cercetările îndreptate spre un studiu amplu al dansului sportiv ca unui nou gen de artă.
2. A folosi în viitor materialele și concluziile acestui studiu în lucrările consacrate actualității, dezvoltării și ascensiunii acestui gen de coregrafie sportivă la un nou nivel.
3. În baza rezultatelor acestei lucrări, a folosi noile oportunități și direcții în dezvoltarea dansului sportiv pentru montarea în continuare a spectacolelor, bazate pe subiectele clasice ale literaturii universale.
4. A realiza potențialul noilor idei pentru dezvoltarea în continuare a dansului sportiv ca pe un nou gen de artă - spectacol coregrafic.
5. Această lucrare poate fi folosită în calitate de ghid practic de către profesorii care lucrează în cluburi sportive, în școli cu specializare coregrafică pentru montarea și prezentarea spectacolelor coregrafice în cadrul unor programe de concurs și diverse spectacole scenice.
6. A continua promovarea dansului sportiv ca unui nou gen de artă scenică.

BIBLIOGRAFIE

În limba română:

1. **Varnacova, E.** *Analiza comparată a personajului Carmen în diverse opere artistice.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2016, nr.2(29), p.164-169. ISSN 2345-1408.
2. **Varnacova, E.** *Nuanțe stilistice africane în spectacolul coregrafic Carmen de Dada Masilo.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2018, nr.1(32), p.152-155. ISSN 2345-1408.

În limba rusă:

3. Безелянский Ю. 99 имен Серебряного века. Москва: Эксмо, 2007. 640с. ISBN: 978-5-699-22617-7.
4. Богданов Г. Основы хореографической драматургии. Санкт-Петербург: Планета Музыки, 2018. 168 с. ISBN 978-5-91938-351-2.
5. Гиршон А. Импровизация и хореография//Ганцевальная импровизация. Москва: Альманах, 2014.
6. Кабачинова И. Образ Кармен в мировом искусстве. Москва: Первое сентября, 2011. 154 с.
7. Нещадина Н. О танце. 20.03.2013. Доступно в интернете: <https://www.ballroom39.com/stati>. (Посетила 16.06.2017)
8. Складневская И. Гадес без Гадеса: Парадоксы театрального фламенко. Декабрь 2011. Доступно в интернете: <https://ptj.spb.ru/archive/67/music-theatre-67/gades-bez-gadesa-paradoksy-teatralnogo-flamenko/?ysclid=kz57cfix8e>. (Посетила 21.12.2019).
9. Узун Е. Свободный танец. Радуга Поклитару. Кишинев: ELAN INC 2012. «Свободный танец. Радуга Поклитару» Кишинев 2012. 158 с.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în diferite reviste științifice: în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

1. **Varnacova, E.** *Analiza comparată a personajului Carmen în diverse opere artistice.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2016, nr.2(29), p.164-169. ISSN 2345-1408.
2. **Varnacova, E.** *Metode și tehnici de predare a dansului sportiv copiilor de vârstă preșcolară.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2016, nr.2(29), p.246-249. ISSN 2345-1408.
3. **Varnacova, E.** *Spectacolul „Carmen TV” în viziunea lui Radu Poclitaru.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2017, nr.2(31), p.133-136. ISSN 2345-1408.
4. **Varnacova, E.** *Specificul mijloacelor expresive ale dansului sportiv modern.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2017, nr.2(31), p.270-274. ISSN 2345-1408.
5. **Varnacova, E.** *Nuante stilistice africane în spectacolul coregrafic Carmen de Dada Masilo.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2018, nr.1(32), p.152-155. ISSN 2345-1408.
6. **Varnacova, E.** *Particularitățile disciplinei Dans sportiv.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2018, nr.2(33), p.46-49. ISSN 2345-1408.
7. **Varnacova, E.** *Tehnica și trăsăturile caracteristice de interpretare ale dansului passo doble.* In: Revista „Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică”, Categoria C, Chișinău: Notograf Prim, 2019, nr.2(35), p.92-95. ISSN 2345-1408.
8. **Varnacova, E.** ... *Și din nou Carmen... „avem ceva de învățat de la Carmen...” particularitățile simbolului Carmen în coregrafia modernă.* In: Revista de Științe Socioumane, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 2022, nr.1(50), p., ISSN 1857-0119; ISSN 2587-330X, *in press.*

Comunicări/ prezentări la seminare științifico-metodice și conferințe internaționale în republică:

1. **Varnacova, E.** *Metode și tehnici de predare a dansului sportiv copiilor de vârstă preșcolară.* Seminarul științifico-metodologic „Probleme metodico-didactice în învățământul artistic superior”, 18 martie 2016, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.

2. **Varnacova, E.** *Analiza comparată a personajului Carmen in diverse opere artistice.* Conferința științifică internațională ”Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, 22 aprilie 2016, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
3. **Varnacova, E.** *Artistismul și specificul mijloacelor expresive ale dansului sportiv modern.* Seminarul științifico-metodologic „Probleme metodico-didactice în învățământul artistic superior”, 10 martie 2017, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
4. **Varnacova, E.** *Spectacolul „Carmen” în viziunea lui Radu Poclitaru.* Conferința științifică internațională ”Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, 07 aprilie 2017, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
5. **Varnacova, E.** *Nuante steliste africane in spectacolul coregrafic Carmen de Dada Masilo.* Conferința științifică internațională ”Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, 20 aprilie 2018, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
6. **Varnacova, E.** *Particularitățile predării disciplinei Dans sportiv pentru studentii coregrafi.* Seminarul științific metodologic „Probleme metodico-didactice în învățământul artistic superior”, 16 noiembrie 2018, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
7. **Varnacova, E.** *Tehnica și trăsăturile caracteristice ale interpretării Pasodoble.* Conferința științifică internațională ”Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, 19 aprilie 2019, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.
8. **Varnacova, E.** *Pedagog-antrenor sau antrenor-pedagog?* Conferința științifică internațională ”Învățământul artistic – dimensiuni culturale”, 19 noiembrie, 2021, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău.

ADNOTARE

Varnacova Eleonora. Crearea spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv. Teză de doctor în arte. Specialitatea 654.01 – Arta teatrală, coregrafică. Doctorat profesional. Chișinău, 2021.

Structura tezei: partea creativă: punerea în scenă a spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv; **cercetare științifică:** lucrarea cuprinde introducere, două capitole, concluzii generale și recomandări, 166 de surse bibliografice, 70 pagini text de bază, 2 tabele și 4 anexe. Rezultatele studiului sunt reflectate în 8 articole științifice publicate în reviste științifice și prezentate la conferințe naționale cu participare internațională.

Cuvinte-cheie: spectacol coregrafic, artă coregrafică, coregrafie, dans, dans clasic, dans sportiv, dramaturgie, scenariu, nuvela *Carmen*.

Domeniul de studiu: Arta coregrafică.

Scopul cercetării: fundamentarea artistică, crearea și montarea spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv.

Obiectivele cercetării: imaginea lui *Carmen* în arta mondială, analiza evoluției montărilor spectacolelor coregrafice *Carmen* în arta coregrafică contemporană; analiza chipului *Carmen* în diferite genuri de artă; elaborarea dramaturgiei spectacolului coregrafic *Carmen*; elaborarea scenariului spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv; montarea spectacolului coregrafic *Carmen*.

Noutatea și originalitatea științifică și artistică a cercetării este obiectivată de următoarele prevederi: problema creării și montării spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv pentru prima dată a devenit obiectul unei cercetări speciale; în plan retrospectiv au fost stabilite tendințele interpretării artistice a nuvelei *Carmen* în arta coregrafică; elaborate conceptual, dramaturgia și scenariul spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv, axate pe principiile corelării/ interacțiunii diferitor genuri de artă (*literatură, muzică, coregrafie*), corelării specificului chipului *Carmen* cu limbajul dansului sportiv.

Problema științifică și artistică soluționată în cercetare constă în crearea și montarea spectacolului coregrafic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv.

Semnificația teoretică și artistică a cercetării constă în: dezvoltarea teoriei artei coregrafice prin fundamentarea conceptuală a spectacolului coregrafic *Carmen*, prin intermediul dansului sportiv; analiza teoretică și artistică a diferitor montări coregrafice a nuvelei *Carmen* în plan retrospectiv și actual; fundamentarea principiilor, dramaturgiei și scenariului spectacolului coreografic *Carmen* prin intermediul dansului sportiv; fundamentarea conceptului spectacolului coregrafic *Carmen* bazat pe dans sportiv; rezultatele cercetării contribuie la dezvoltarea unei noi direcții în coregrafie – coregrafie sportivă; deschiderea de noi oportunități și direcții de dezvoltare a dansului sportiv în baza operelor de arte clasice.

Valoarea aplicativă a cercetării este determinată de oportunitățile de a demonstra spectacolul coregrafic *Carmen* în fața spectatorilor; de a aplica rezultatele cercetării în formarea inițială și continuă a coregrafilor, dansatorilor. Conceptele științifice și artistice fundamentate în teză pot fi dezvoltate în teze de licență, masterat și doctorat ale viitorilor absolvenți ai programelor de formare profesională la domeniul *arta coregrafică*.

Aprobarea rezultatelor cercetării a fost realizată în cadrul discuțiilor la ședința Comisiei de îndrumare, care a evaluat și recomandat teza pentru susținerea în cadrul Consiliului și Biroului Școlii doctorale *Studiul Artelor și Culturologie* din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova. Totodată, rezultatele cercetării au fost reflectate în 6 articole științifice publicate în reviste științifice și prezentate la conferințe naționale cu participare internațională.

ANNOTATION

Varnacova Eleonora. Creation of the choreographic performance *Carmen* by means of sports dance. Doctoral thesis in arts. Specialty 654.01 – Theatrical, choreographic arts. Professional doctorate. Chisinau, 2021.

Structure of the thesis: *creative part*: staging the choreographic performance *Carmen* by means of sports dance; *scientific research*: the work includes an introduction, two chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (166 sources), 70 pages of the main text, 2 tables, 4 appendices. The results of the study are reflected in 8 scientific articles published in scientific journals and presented at national conferences with international participation.

Keywords: choreographic performance, choreographic art, choreography, dance, classical dance, sports dance, dramaturgy, script, short story *Carmen*.

Field of study: Choreographic art.

The aim of the thesis: artistically substantiate and stage the choreographic performance *Carmen* by means of sports dance.

The objectives of the thesis: analyze the image of *Carmen* in world art and analyze the evolution of the choreographic productions of *Carmen* in modern choreography; development of the dramaturgy of the performance *Carmen*, development of the scenario and methods of implementation based on sports dance and staging of the choreographic performance *Carmen*.

The novelty and originality of scientific and artistic research lies in the creation of a choreographic production of *Carmen* by means of sports dance. For the first time in the Republic of Moldova, the choreographic production of *Carmen* by means of sports dance has become the object of a special study. In a retrospective plan, the tendencies of the artistic interpretation of the plot of *Carmen* in choreographic performances are revealed. The concept, dramaturgy and scenario of the choreographic performance *Carmen* were developed, embodied by means of sports dance, based on the principles: historicism, the relationship of various types of choreographic art; correlations between the specifics of the image of *Carmen* and the language of sports dance. For the first time, a choreographic performance based on the plot *Carmen* was staged by means of sports dance, which is of artistic value.

The scientific and artistic problem solved in the research consists in the creation and staging of the choreographic show *Carmen* through sports dance.

Theoretical and artistic significance of the research: The theory of choreographic art is developed through the artistic substantiation of the performance *Carmen*, carried out by means of sports dance. A theoretical and artistic analysis of various choreographic productions in retrospective and current plans is given. A system of principles has been developed for developing approaches to staging the choreographic performance *Carmen* by means of sports dance. The concept of the choreographic performance *Carmen* based on sports dance is substantiated. The results of the study contribute to the development of a new direction in choreography - sports choreography. The results of the study open up new opportunities and directions in the development of sports dance, including within the framework of other productions of classical plots.

The practical and artistic significance of the research is determined by the possibility of showing the choreographic performance *Carmen* in various audiences, as well as the use of research materials in the training courses for teaching modern sports dance at all levels of choreographic education in the Republic of Moldova, leaders of circles, coaches of sports clubs, etc.

Approbation of the results of the research was carried out in the course of repeated discussions at meetings of the coordinating commission of the doctoral student and speeches at scientific conferences of the AMTII (2016–2020), as well as in the publication of materials in the form of articles reflecting the main provisions of the dissertation. The thesis was developed and discussed at the meeting of the Bureau of the Doctoral School of *Arts Studies and Culturology* of the Academy of Music, Theater and Fine Arts of the Republic of Moldova in 2021 and recommended for defense.

АННОТАЦИЯ

Варнакова Элеонора. *Создание хореографического спектакля Кармен средствами спортивного танца.* Диссертация на соискание ученой степени доктора искусств по специальности 654.01 – Театральное, хореографическое искусство. Профессиональный докторат. Кишинэу, 2021.

Структура диссертации: *творческая часть:* постановка хореографического спектакля «Кармен» средствами спортивного танца; *научное исследование:* работа включает введение, две главы, общие выводы и рекомендации, библиография (166 источник), 70 страниц основного текста, 2 таблицы, 4 приложения. Результаты исследования отражены в 8 научных статьях, опубликованных в научных журналах и представленных на национальных конференциях с международным участием.

Ключевые слова: хореографический спектакль, хореографическое искусство, хореография, танец, классический танец, спортивный танец, драматургия, сценарий, новелла *Кармен*.

Область исследования: Искусство хореографии.

Цель исследования: художественно обосновать и осуществить постановку хореографического спектакля *Кармен* средствами спортивного танца.

Задачи исследования: образ *Кармен* в мировом искусстве, анализ эволюции хореографических постановок *Кармен* в специальной литературе; анализ образа *Кармен* в современной хореографии; разработка драматургии спектакля *Кармен*, разработка сценария и способов реализации на основе спортивного танца и постановка хореографического спектакля *Кармен*.

Новизна и художественная оригинальность диссертации заключается в создании хореографической постановки *Кармен* средствами спортивного танца. Впервые в Республике Молдова хореографическая постановка *Кармен* средствами спортивного танца стала объектом специального исследования. В ретроспективном плане выявлены тенденции художественной интерпретации сюжета *Кармен* в хореографических постановках. Разработаны концепт, драматургия и сценарий хореографического спектакля *Кармен*, воплощённые средствами спортивного танца в хореографическом спектакле, основанные на принципах: историзма, взаимосвязи различных видов хореографического искусства; корреляции специфики образа *Кармен* и языка спортивного танца. Впервые осуществлена постановка хореографического спектакля на основе сюжета *Кармен* средствами спортивного танца, которая представляет собой художественную ценность.

Научная и художественная разрешенная проблема: в диссертации разрешена проблема художественной постановки хореографического спектакля *Кармен* средствами спортивного танца.

Теоретическая и художественная ценность исследования развита теория хореографического искусства посредством художественного обоснования спектакля *Кармен*, осуществленного средствами спортивного танца. Дан теоретический и художественный анализ различных хореографических постановок в ретроспективном и актуальном планах. Разработана система принципов по разработке подходов к постановке хореографического спектакля *Кармен* средствами спортивного танца. Обоснована концепция хореографического спектакля *Кармен* на основе спортивного танца. Результаты исследования способствуют развитию нового направления в хореографии – спортивной хореографии. Результаты исследования открывают новые возможности и направления в развитии спортивного танца, в том числе, в рамках других постановок классических сюжетов.

Практическая и художественная значимость работы определяется возможностью показа хореографического спектакля *Кармен* в различных зрительских аудиториях, а также использования материалов исследования в учебных курсах современного спортивного танца на всех уровнях хореографического образования в Республике Молдова, руководителями кружков, тренерами спортивных клубов и т. д.

Апробация результатов исследования осуществлялась в ходе неоднократных обсуждений на заседаниях координационной комиссии докторанта и выступлениях на научных конференциях АМТИИ (2016–2020 гг.), а также в публикациях материалов в виде статей, отражающих основные положения диссертации. Диссертация была разработана и обсуждалась на заседании бюро Школы Доктора Академии Музыки, Театра и Изобразительных Искусств 2021 г.

и рекомендована к защите.

VARNACOVA ELEONORA

**CREAREA SPECTACOLULUI COREGRAFIC *CARMEN*
PRIN INTERMEDIUL LIMBAJULUI DANSULUI SPORTIV**

REZUMATUL
Tezei de doctor în arte

SPECIALITATEA 654.01 – ARTA TEATRALA, COREGRAFICA
Doctorat profesional

Aprobat spre tipar: 25.03.2022
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 1,4

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 25 ex.
Comanda nr.47/22

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova
Str. Alexei Mateevici, 60, Chișinău, MD-2009